

The image features four clay figures with a cracked, weathered texture. One figure stands in the center, looking forward with hands clasped. To the left, another figure is seated, looking down. In the foreground, a third figure is propped up on its elbows, looking towards the viewer. On the right, a fourth figure is bent over, head down. The background is a dark, mottled teal and brown. The text is in white, sans-serif font.

MARTIN
KOLÁČEK

HLINĚNÁ
BOŽSTVA

Martin Koláček

HLINĚNÁ BOŽSTVA

1. SKÁLA ODPLATY

Nad skvostně bílým vápencovým údolím se tyčila ostrá bílá skála. K ní vedla jen jedna cesta, dlážděná černým obsidiánem. Když jste po cestě přišli, měli jste pocit, že skála nikde nekončí, jako by kdesi v závratné výšce plynule navazovala na oblohu. Jako by protínala sluneční kruh ve dví.

Kdybyste však přišli takhle blízko, zaujalo by vás ještě něco jiného. Teprve až na úpatí skály byste si všimli, že není tak bílá, jak se zdálky zdá. Její sněhobílou tvář hyzdily ošklivé hnědé fleky a pramínky. Nejspíš byste se při tom pohledu otřásli hrůzou, protože hnědé fleky byly zaschlé krůpěje bláta, krve Hliněného.

Teprve pak byste vzhlédli vzhůru a uviděli ho.

Až na samé špici skály bez hlesu visel Hliněný. Už dávno nekřičel, ačkoliv hřeby, jimiž byl ke skále připoután, jej trýznily stejně jako před tisíciletími.

Ten Hliněný byl Ion, jeden z posledních Starších. A byl zde připoután, vystaven spalujícímu slunečnímu kruhu a bolesti z otevřených ran, aby pykal za své strašné zločiny.

Už tisíce let sem nikdo nechodil. Ani těch pár Kamenů, které si na něm v minulosti tak rády vylévaly zlost. Ani ti Hlinění, kteří na něj pokřikovali, že je zradil. Nikoho už nezajímal. Dávno přestal vyhlížet jakoukoliv společnost.

Proto si toho dne nevšiml postavy, jež se pomalu blížila po obsidiánové cestě.

Byla to Hliněná žena, s tváří zvrásněnou jako pískovcové údolí. Z té tváře byste vyčetli bolest, snad dokonce větší, než jakou prožíval odsouzený. Možná proto, že rána, s níž se žena potýkala, byla ještě čerstvá.

Přišla až ke skále a zavolala odsouzeného jménem.

Ion shlédl dolů: „Netušil jsem, že tě ještě někdy uvidím. Po tom, cos na mě křičela naposled. A po tomhle,“ pokýval hlavou směrem ke svému hrudníku, kde byla viditelná velmi ošklivá puklina.

„Bolí to moc?“ zeptala se žena.

„Jestli to bolí?“ suše se rozchechtal odsouzenec, až mu z puklin vyletěl prach, „samozřejmě, že to bolí. Ale jeden si tak nějak zvykne, že ano.“

„Dospěla jsem k závěru, že jsem k tobě možná byla nespravedlivá.“

Ion se zase rozchechtal. Pak se rozkašlal. Smích jeho vysušenému tělu nedělal dobře.

„A za co vděčím tvému nečekanému prozření?“ zeptal se pak, když se jeho kašel uklidnil.

„Aerea je mrtvá,“ odpověděla prostě.

„Mrtvá?“ Ion na ni upřel své oči, dva popraskané, věky a bolesti omleté polodrahokamy.

„Ano, mrtvá. Abych byla přesná, její tělo se nenašlo. Ale zmizela. Stejně záhadně jako všichni předtím.“

„Tak jak víš, že je mrtvá?“

„Aerea byla jako moje sestra. Bylo tam pouto. A teď je přerušené. Cítím to. Je mrtvá.“

„To je... to je mi líto.“

„Aerea zemřela, zatímco ty jsi byl připoutaný ke skále. Iriana tvrdí, že jsi to stejně udělal ty. Že jsi měl komplice. Ale já jí už nevěřím.“

„Takže konečně věříš, že jsem nevinný? Pomůžeš mi dolů?“

„Víš, že nedokážu jít proti jejímu kouzlu. Nevládnu takovou silou, abych vytáhla hřeby, které ona zabila. A kromě toho mám pořád problém smířit se s představou, že ty jsi celou dobu ten dobrý a ona ta špatná. Přece jen, důkazy proti tobě zněly dost přesvědčivě.“

„Aha, no to je skvělé! Takže jsi přišla, abys mi řekla, že možná připouštíš variantu, že bych mohl být nevinný? A to je všechno? A teď odejdeš a vrátíš se do města, kde Iriana spokojeně zotročuje Hliněné?“

„To je vlastně další věc, díky níž jsem jí přestala věřit. Říká, že tvoje zločiny jsou důkazem, že Hlinění jsou rozpadlí nejen fyzicky, ale i morálně. Tak jsem se jí ptala, jestli za morálně rozpadlou považuje i mě. Řekla, že ne, že se to netýká Starších. Že ti mají v sobě božskou esenci. Ale ty jsi přece taky Starší. Tak jak na tobě

mohla založit pravidlo, na jehož základě odsuzuje všechny Hliněné? Vždyť je to protimluv.“

„To je typická Iriana. To je jako mluvit do skály.“

„Na druhou stranu, někdo musí udržet řád. A to ona dokáže.“

„Ale za jakou cenu?“

„Kdyby nevládla menším bytostem ona, pak kdo? Ty ani já určitě ne.“

„Já myslím, že tyhle ‚menší‘ bytosti by si klidně mohly vládnout samy.“

„Tomu přece nevěříš!“

„To víš, že tomu věřím. Ale na tom nezáleží. Je nějaká šance pomoci mi z téhle mučírny?“

„Možná, možná... Nedokážu tě sice sundat, ale existuje něco, co bych udělat mohla.“

„A to?“

„Můžu oživit ty hřeby, jimiž jsi přibit.“

„Cože? A k čemu mi to bude dobré? To čekáš, že se pak odplazí pryč?“

„Vlastně ano, přesně na to jsem myslela.“

„A co když ne? Co když se jenom budou kroutit a trápit mě ještě víc?“

„Já myslím, že to právě dokáže tvoji nevinu. Iriana tě jimi přibila jako trest za tvoje zločiny. Když ožijí, budou se snažit splnit svoje poslání. Jestli jsi vinen, zůstanou a budou tě trápit ještě víc. Máš-li ale svědomí čisté, bylo by to popření jejich úkolu. Takže tě časem nechají být. Co říkáš? Mám to udělat?“

Ion neodpovídal.

Žena smutně sklopila oči.

„Aha,“ řekla, „takže nakonec měla Iriana pravdu. Udělal jsi to.“
Otočila se a měla se k odchodu.

„Počkej,“ zastavil ji odsouzený, „tak to není.“

„Kdybys byl nevinný, nabídku bys přijal.“

„Ale... já jen... mluvila jsi o čistém svědomí. To, proč tady visím, jsem neudělal. Ale čisté svědomí nemám.“

Žena se opět otočila směrem k němu: „Promiň, ale to mi zní jako výmluva. Nejsi přikován kvůli nějakým morálním prohřeškům, které snad trápí tvé svědomíčko. Je to trest za zločin nejvyšší, za čtyřnásobnou vraždu. Jmenovali se Iniaea, Illia, Ieth a Is. Zavraždil jsi někoho z nich?“

„Ne.“

„V tom případě by hřeby setrváním na svém místě popíraly svůj smysl existence.“

„Jsi si tím jistá?“

„To ne, život je nevypočitatelný. Ale věřím, že to tak bude.“

„Dobře. Tak to tedy udělej.“

Hliněná žena položila ruku na skálu a zavřela oči. Z ruky vystřelilo světlo, které stíralo fleky suchého bláta, skrz něž se šířilo vzhůru. Dorazilo až k Hliněnému a vstoupilo do hřebů, držících ho ve skále.

Údolí se rozeznělo Ionovým křikem, jak se hřeby začaly kroutit v jeho ranách.

„Ted’ se konečně dozvíme pravdu,“ usmála se žena.

Část první:

LOTŮV PŘÍBĚH

2. PŘEPADENÍ

Do kamenného města se plížila noc. Paprsky slunečního kruhu zapadajícího za obratník odhalily blátivý stín, vykreslený proti bílé vápencové zdi. Lot, bezvýznamný Hliněný zlodějíček, se stejně jako noc plížil ulicemi. Ruce rozpraskané mnohými boji měl založeny v podpaží, kde aspoň trochu nasávaly vlhkost potřebnou ke své regeneraci.

Zoufale potřeboval bláto. Ne suchou zeminu, která ležela za hranicemi města, ale opravdové bláto. Vlhké, mazlavé, studené. Jenže jediní, kteří v tomhle městě vlastnili bláto, byly Kameny. Ne že by je snad potřebovaly. Ale vlastnit veškeré zásoby vody znamenalo držet v područí Hliněné, kteří byli ochotni udělat cokoli, aby ji dostali. Vykonávat jakoukoliv práci, poskytnout sebevíc ponižující službu, žebrať, krást.

V ulici před ním se ozvalo zapleskání. Lot ztuhl a skrčil se do stínu. Tohle nebyl zvuk kroků Kamene, ani suchého Hliněného, zoufalého ze své rozpadající se existence. Tohle byl Hliněný z lepší vrstvy. Snad majordom některého šlechtického Kamenného rodu nebo šťastlivec, jemuž se dostalo vzdělání v geologii. Zavrženíhodného kolaboranta, co díky vzdělání získal pozici mezitlakového interpreta, specializujícího se na zprostředkování

spolupráce bytostí obou forem. Jeden takový kdysi Lota do města nalákal příslibem práce za spoustu bláta a pak jej nechal ležet schnoucího na ulici.

Ať tak či onak, tehle Hliněný potulující se noční ulicí je jistě nepřímou zodpovědný za zoufalou situaci, v níž se jeho bratři a sestry nacházejí. A proto není třeba mít s ním jakékoliv slitování.

Pleskavé kroky se blíží. Lot se přikrčí ještě víc, vytáhne ruce z podpaží a zvedne je před sebe.

Už jen pár kroků. Tři, dva, jeden...

Vyskočí, neznámému přikryje ústa a stáhne ho k sobě za roh.

Chlad vlhkého bláta se rozlije na jeho rozpraskaných rukách. Ten sladký pocit jej na chvíli zastaví.

A to je chyba.

Přesně ta chvíle ho stojí výhodu, kterou získal momentem překvapení. Do jeho hlavy udeří dobře udržovaná pěst. Ztrácí rovnováhu a padá na záda. Cítí, jak popraskala. Následuje kop, který mu rozdrťí prsty na noze.

Útočníka se zmocní panika. V šíleném pokusu o sebezáchovu vykopne zdravou nohu proti kolenu soupeře. Ten spadne na něj a začne zuřivá bitka na zemi.

Lot má za sebou nespočet bojů a zná veškeré zápasové finesy, ale soupeř je dobře stavěný a perfektně udržovaný. S jeho celistvými rukama se Lotovy rozpraskané pahýly nedají srovnávat. Po pár úderech zlodějíček ví, že tohle nemůže vyhrát a že bude záležet na jeho nepříteli, zda jej vůbec nechá přežít. Jako ubohou trosku, které

nezbyde než žebrať na náměstí o trochu bláta na zacelení životu nebezpečných ran.

A náhle tlak skončí.

Nepřítel ho nechal být? Proč?

Odpovědi se mu dostane vzápětí. Než se rozkouká, drží ho jiné ruce. Ještě pevnější a vražednější. Pěsti Kamene tak tvrdého, že by mu stačilo jednou udeřit, aby Lota zbavil jeho zoufalého života.

„Ale ale,“ zaštěrkal smíchy Kamenný strážný, „copak to tu máme? Dva pouliční rváče?“

„Já nejsem rváč,“ bránil se Hliněný, jehož Lot napadl, „jsem zaměstnaný u...“

„Ticho, ty bláto!“ vyštěknul na něj strážný tak ostře, že napadený opravdu zmlknul, „mě nezajímá, kde seš zaměstnaněj, ty špíno! Bitky na ulici jsou proti zákonu.“

„Ale já byl napaden...“

„To tě neopravňuje k tomu, aby ses tady rval!“

„Co jsem měl dělat? Jen jsem se bránil!“

„Měls zavolat hlídku! Hej, Křemlouně!“ zakřičel na svého kolegu, který držel Lota, „drž toho prachopsa pořádně, jo?! Takovýdle nebudem u nás ve městě trpět!“

„Ale já jsem nemohl...“ pokusil se ještě bránit napadený. Na jeho tvář narazila kamenná dlaň. Byla to jen lehká facka, ale pro Hliněného natolik drtivá, že jej umlčela.

„Jdete oba s náma!“ napůl oznámil, napůl rozkázal strážný, „budete ležet v Prašnejch dírách, než se rozhodne, co s váma. Teda pokud se mezitím vy dva vybláťové vzájemně nezabijete!“

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se Hliněný, kterého Lot napadl, nyní jeho spoluvězeň v jedné z Prašných děr.

„Tě vážně zajímá moje jméno?“ odvětil Lot, ležící na podlaze tak, aby co nejméně cítil praskliny na svém těle.

„Ani ne, ale nechci posledních pár století svého života mlčet.“

„Tak klidně mluv. Ty seš kdo?“

„Rok, až do dneška velmi úspěšný úředník. Ty?“

„Lot, až do dneška docela úspěšnej zloděj.“

„Proč jsi mě vůbec napadl?“

„Koukni se na mě, jsem samá prasklina! Potřebuju bláto.“

„Proč jsi mě třeba nepožádal?“

„Protože nejsem žádnéj prachspostej žebrák!“

„Jasně, takže přizabít někoho je lepší, co?“

„Nemusel ses prát.“

„Aha, takže jsi čekal, že řeknu něco jako: ‚Prosím, neubližuj mi, tady máš všechno, co mám‘?“

„Ostatní to tak udělali.“

„A to je lepší než žebrat?“

„Jo, protože dostanu víc než nějaký blbej desátek. Vezmu si všechno. Ty máš stejně v té luxusní jeskyni, kde žiješ, dost.“

„Nežiju v žádné luxusní jeskyni. Mám pronajatý pokoj v domě, co patří úřadu.“

„Proti tomu, kde přespávám já, je to luxus! A vůbec, kdybych tě požádal, nic bys mi nedal.“

„Jak to můžeš vědět? Kdybych viděl, v jakém jsi stavu...“

„No výborně, tak teda prosím prosím, moc se lísám, dáš mi nějaký bláto?“

Rok mlčel.

„Jo, to jsem si myslel,“ suchými rty se zasmál Lot.

„Jenže teď jsme v trochu jiné situaci, že? Teď už musím vystačit s tím, co mám. Už žádné ‚doma v luxusní jeskyni‘ nebude.“

„Nekecej, nic bys mi nedal ani tam na ulici.“

„No dobře, nedal. A co? Já pracuju! Všechno, co mám, jsem si tvrdě vydobyl.“

„Jo, já taky,“ zasmál se Lot.

„Na úkor jiných!“

„A ty snad ne?! Kolik takovejch, jako jsem já, prošlo tvojí administrativou, co? Kolik z nich skončilo v Prašnejch dírách?“

„Jen ti, co porušili zákon.“

„Jo. Jako teď ty. Máš, cos chtěl. Stal ses obětí systému, kterému jsi pomáhal.“

„Ty jsi prachošuk!“ zakroutil hlavou Rok.

Několik let seděli potichu. Pak se zeptal Lot mnohem smířlivějším tónem: „Myslíš, že je tohle vážně posledních pár set let našich životů?“

Rok se jen ušklíbl: „Já jsem tu statistiku dělal. Z Prašných děr se nikdy nikdo nevrátil.“

3. KAPITÁN KNUM

Druhý den byli vyvedeni na kraj kamenného lomu, kde je strážní postavili do řady vedle osmi jiných vězňů. Desítky dalších zahlédl Lot dole v lomu, jak těžce pracují na ostrém vysušujícím slunci, častováni nadávkami a někdy i ranami Kamenných strážných.

„Tak to vypadá, že nás rovnou nepopraví,“ zašeptal Rok.

„Rovnou ne,“ odpověděl Lot. *Jako by na tom záleželo*, pomyslel si.

„Ticho tam!“ zařval dozorce a udeřil svojí ohromnou kamennou pěstí. Lot se bez hlesu svezl k zemi.

„Vstávej, blátošmejde!“ zakřičel zase dozorce a nakopl ho, „nebo dostaneš víc!“

Jenže vězeň byl po ráně pěstí tak otřesen, že měl pocit, jako by se neměl zvednout už nikdy. Hlava se mu točila. Něco v ní bylo roztrženo na prach.

„Povídám, vstávej!“ Dostal kopanec do vyschlého hrudníku, který, se strašidelným zvukem drolící se hlíny, popraskal. V hrůze, že by opravdu mohly následovat další, ještě fatálnější rány, Lot vstal. V první chvíli měl pocit, že omdlí, ale někdo ho zachytil.

„Jak dojemné,“ zasmál se strážný ironicky směrem k Rokovi, který teď podpíral svého zraněného kolegu, „poděkuj tady blaťoušovi, špíno, jinak bych tě rozkopal na prášek do těživa!“

Vězeň v odpověď jen zasténal.

„Takže blaťáci!“ oslovil strážný všechny nastoupené Hliněné obvyklou urážkou, „já jsem major Knum, vaše noční můra. Moje obsidiánové oko vás bude sledovat na každém kroku, žádná nepravost se před ním neschová.“ Ukázal na své oči, které byly opravdu tvořeny dokonale hladkými, dokonale černými obsidiány. Lot ucítil náhlou touhu tyhle dva luxusní drahokamy vyloupnout a zahodit a pak se bavil tím, jak je bude slepý dozorce hledat.

Strážný Knum pokračoval: „Dnes budete všichni přesunuti z Prašných děr do ubikací místního pracovního tábora. Dostanete vodu. Ano, slyšíte správně, bažinožrouiti! Dostanete dostatek bláta, abyste se mohli patřičně zcelit před zítřejší namáhavou prací.“

Někdo ze skupiny radostně zavýsknul. „Ticho!“ zařval major a výtržníka stihl stejný trest, jako předtím Lota.

„Každý z vás dostane nástroj,“ pokračoval Knum a na jeho pokyn začal jeden ze strážných rozdávat kamenné čepele, nasazené na rukojeti z kmene stromu, „za nástroje ručíte vlastní hlavou. Je vám to jasný, prachudáci?! Ztráta nebo zničení nástroje znamená, že navštívíte Jeskyni odplaty. A Jeskyně odplaty je, blaťáci, řešení konečné. Poškození nástroje v průběhu práce se považuje za menší přestupek. Nástroj vám bude vyměněn a zároveň snížen příděl vody na příštích tisíc let.“

Lot sevřel pahýlem, který kdysi býval rukou, majzlík, na němž nyní dle slov dozorce záležel jeho život. Měl neskutečnou žízeň. Ve vězení trochu vody dostal, ale stěží dost na to, aby zacelil život ohrožující rány. Nemohl se dočkat onoho slíbeného bláta.

„Nyní vám seržant ukáže vaše ubikace,“ pokračoval Knum, „ráno, jakmile slunce přeleze obratník, budete připraveni na pracovišti. Kdo nebude, skončí v Jeskyni odplaty. A nezapomeňte, blaťouši, že vás pořád sledují moje obsidiánové oči! Jediná výtržnost, jediné neuposlechnutí rozkazu a skončíte kde?“

Vězni mlčeli, příliš se báli, že jakmile promluví, srazí je majorova pěst.

„No tak!“ rozkřičel se, „ptám se vás snad na něco!“

„V Jeskyni odplaty,“ odpověděl jeden z vězňů. Vzápětí dostal ránu pěstí a spadl na zem.

„Řek jsem...“ zařval na něj major Knum, „ptám se vás snad na něco?! Řekl jsem, že budete mlčet a to taky budete, blátošmejdi!“

Raněný vězeň byl dostatečně inteligentní na to, aby se nepokoušel protestovat proti do očí bijící nespravedlnosti dozorcova jednání.

„Tak co, kde všichni skončíte?!“

Nikdo z vězňů nebyl tak hloupý, aby se nechal do stejné léčky nalákat podruhé.

„No přece v Jeskyni odplaty, tupci!“ zařval na ně, „já jsem vždycky říkal, že Hlinění mají hlavy plný sraček! A teď pochodem v chod za seržantem! A kdo se bude loudat, dostane ránu!“

„Stejně jsou tyhle nástroje fascinující, co?“ ozval se Rok, zatímco Lot žíznivě nasával skromnou zásobu vody, kterou měl připravenou na ubikaci, již sdíleli s dalšími dvaceti odsouzcenci.

„Jaký nástroje?“ nesoustředil se Lot.

„No ty klíny, přece! Napadlo tě někdy, že se správným nástrojem v ruce můžeš rozbít kámen? Že stačí zaseknout čepel, zapáčit a hliněnýma rukama ho roztrhat?“

„Hm, asi proto se nikdy nikdo nevrátil.“

„Přesně na to jsem myslel. Když už nám ukážou, že jsou i oni zranitelní, musí nás tu držet celý život.“

„Přitom by to klidně mohli kutat sami,“ Lot se podíval s odporem ven z ubikace po nejbližším strážci, „ale oni ne. Pěkně to nechaj dělat Hliněný a sami budou jenom postávat kolem a buzerovat.“

„Zajímalo by mě, proč vůbec ten kámen kutají.“

„Co já vím? Z něčeho ty svoje města stavět musej, ne?“

„Viděl jsi někdy domy z vápence?“

„Nebo možná doufají, že tam vykopou někoho živýho.“

„Jako živý Kámen?“

„No jasně. Co my víme, jak vznikaj? Množit se neuměj, aspoň teda ne přirozeně jako Hlína. Šutrák ti žádněj šterk neporodí. Tak jak to, že nevymírají?“

„Takže myslíš, že se rodí takhle? Že je musí někdo vykutat ze země?“

„Co já vím? Možný to je, ne?“

„V zásadě asi jo... prosím tě, vem si to, se na tebe nemůžu koukat,“ a podal Lotovi, který se zoufale snažil vysát poslední kapky svého přidělu, vlastní misku s vodou.

Hned během svého prvního pracovního dne dostali odpověď. Zatímco rozrušovali a trhali stěny skály, uslyšeli vzrušený křik z blízkého výkopu. Všichni okamžitě přestali pracovat a rozeběhli se k místu, odkud přicházel. Hliněný dělník právě vylézal z díry, z níž vykukoval dokonale uhlazený Kámen s živýma očima, přejíždějícíma zmateně od jednoho k druhému.

„Teda člověče,“ vydechl Rok, „nejsi ty věstec?“

Lot jen zabručel: „Si myslíš, že kdybych byl věstec, skončil bych tady?“

Narození nového Kamene bylo strážci vždy oslavováno jako svátek. Co se týče Hliněných, ti si nejspíš pomysleli, že existence nového Kamene je pro ně všechno, jen ne svátek. Nicméně po zbytek dne dostali volno a extra přiděl vody, a proto vždy tuto událost hlasitě oslavovali spolu se svými vězniteli.

Neuběhlo ani deset tisíc let a Lot s Rokem, pracující v dole, uslyšeli opět hlas majora Knuma, jak přednáší nováčkům svoji přivítací řeč.

„Za nástroje ručíte vlastní hlavou. Ztráta nebo zničení nástroje znamená, že navštívíte Jeskyni odplaty. A Jeskyně odplaty je, blaťáci, řešení konečné.“

Lot si schválně počkal, zda Knum udělá ten stejný podraz, jako předtím jim. Udělal. Větu „Na něco jsem se snad ptal!“ vystřídala odpověď jakéhosi nešťastníka: „V Jeskyni odplaty“, po níž následovala rána a zvuk drcené hlíny, který byl slyšet až k nim tak jasně, jako majorův křik, oznamující, že se přece na nic neptal.

Nešťastný vězeň měl nicméně štěstí. Zrovna probíhala menší doba ledová, slunce tolik nevysušovalo a ve vzduchu byla cítit vláha. Měl mnohem větší šanci na přežití než před pár tisíci lety Lot.

Majora Knuma nenáviděli bez výjimky všichni Hlinění. Byl nejen tím nejzlovolnějším Kamenem, co kdy poznali, ale také tím nejustrnulejším. Miloval řád. Dbal na přesnost. Každý pracovní den obcházel důl po stejné trase, stejnou rychlostí, ve stejný čas. Byl zločinně přesný v šikanování odsouzenců. Každý den udeřil vězně pracujícího na východní straně nejvyššího kruhu. Místu se kvůli tomu přezdívalo „Šutrákova skála“. Stalo se jakýmsi pomyslným prubířským kamenem, jímž se určoval charakter Hliněných jednotlivců. Bez pomoci ostatních byl totiž vězeň na Šutrákově skále obvykle odsouzen k smrti.

Vězňové se podle charakterových vlastností dělili na tři skupiny.

Ti, kteří se snažili budovat komunitu a vzájemně si pomáhali tváří v tvář zlovůli majora Knuma, se sami nazývali vznešeným výrazem „Kaolíni“. Ti spolu sdíleli zásoby vody a rozdělovali je podle potřeby, ošetřovali raněné a snažili se opravovat poškozené nástroje. Díky nim byla zrušena tradice posílat na Šutrákovu skálu nic netušící nováčky. Místo toho Kaolíni každý den vylosovali jednoho ze svých řad, kdo se měl na tuto pozici vydat. Tedy samozřejmě jednoho

z těch zdravých, kteří měli šanci Knumovu ránu přežít. Ostatní mu pak dali své příděly vody a pomohli mu na konci dne zase na nohy.

Zcela opačnou skupinou byli „Humusové“, individualisté, kteří se rozhodli kopat sami za sebe. O vodu se s nikým nedělili. Ani když jim byla v těžké chvíli kaolíny nabídnuta, nevzali si ji, aby se nestali dlužníky. Když byli ranění nebo žízniví, prostě se s tím vyrovnávali sami. Běželi do dolu vždy jako první, aby se vyhnuli Šutrákově skále. Kaolíni jejich rozhodnutí respektovali, ale chovali se k nim přezíravě. Tvářili se, že prostě neexistují.

Do nejhorší, ostatními opovrhované skupiny patřili „Prachouni“. Byli to všichni ti, kteří se nějakým způsobem zpronevěřili komunitě. Například tím, že donášeli Kamenům. Často šlo o bývalé Kaolíny, kteří ochotně využívali výhod komunity, ale když ostatní Kaolíni potřebovali pomoc od nich, zachovali se sobecky a pomoci odmítli.

Nejhorším případem takového Prachouna byl mladík jménem Mas. Když přišel, měl na sobě stěží kousek těla mokrý. Když mu Kaolíni nabídli vodu, vřele ji přijal. Díky neustálému skuhrání, jak je mu špatně, se mu dostalo tak velkého přídělu bláta, že se zvedl na úroveň těch nejzdravějších jedinců. Jednoho večera na něj padl los na Šutrákovu skálu. Svůj úděl, zdálo se, přijal a druhý den vyrazil v procesí svých druhů k inkriminovanému místu. Když však přišel k Šutrákově skále, prudce odbočil a zabral jiný post. Na nebezpečném místě tak skončil jeden slabší Kaolín, kterého Knum svojí ranou toho dne zabil.

Mase od té doby nenáviděli všichni, snad kromě ostatních Prachounů. I Humusové na něj pokřikovali nadávky. Přezdívali mu „čestný šutr“ a házeli po něm kameny, kdykoliv se přiblížil.

Kdyby bylo čistě po jeho, Lot by se stal Humusem. Přesně takový byl celý jeho předchozí život. Vždy bojoval sám za sebe a s nikým se nedělil.

Jenže jeho nešťastné setkání s pěstí majora Knuma hned první den jej nasměrovalo jinam. Když v přítomnosti ostatních přijal od svého společníka Roka vodu, automaticky je to oba zařadilo mezi Kaolíny. Jednoho pro jeho dobrotu, druhého pro dluh, který tím vznikl.

Samozřejmě mohl zradit komunitu a stát se Prachounem. S překvapením však zjistil, že mu to pomyšlení není ani trochu po chuti.

4. ČEPEL Z VÁPENCE

Oblíbenou zábavou majora Knuma bylo vyhledávat vězně, kteří si odložili nástroj, aby nechali trochu odpočinout přesušeným rukám, a předmět, na němž záviselo jejich přežití, jim rozdupat. Své oběti pak oznámil: „Zítřka při nástupu ukážeš funkční nástroj! Jestli ne, na dalších tisíc let žádnou vodu! Já ti ukážu, ty blátošlape, jak se máš starat o majetek, který ti byl propůjčen!“ A pak jej udeřil tak silně, že vězeň nemohl zvednout ze země sám sebe, natož zdemolovaný předmět.

Mezi Kaolíny proto časem vyniklo několik řemeslně zdatných jedinců, kteří byli za jistých okolností schopní nástroje spravit.

„Co teď?“ skuhral Rens, mladý Kaolín, držící v rukou zbytky svého majzlíku.

„Ukaž to,“ zabručel Kas, starší Kaolín s neobvykle zručnými rukama, který se stal během tisíciletí nejmenovaným vůdcem komunity, „to spravíme.“

„Jak? Ztratil jsem čepel.“ Byla to pravda. Z jeho pěsti opravdu čněla pouze násada.

„No jo, prachra, co s tím? Jak se ti to stalo? Proč jsi ji nevzal?“